

Израелска противваздушна одбрана опет је оборила стотине ракета које су долетеле из Појаса Газе. Већ десет година то чини Гвоздена купола, један од најбољих система на свету. Како он ради?

Када се зачују сирене, Израелци имају свега 15 секунди да потраже заклон уколико живе надомак Појаса Газе. Ако живе даље, рецимо у Тел Авиву или Јерусалиму, онда имају 90 секунди. Сирена значи да је Хамас поново испалио пројектиле.

Но многи у Израелу сматрају да имају својеврсно животно осигурање у виду Гвоздене куполе. Тако се назива можда и најефикаснији систем противваздушне одбране на свету који већ деценију штити Израел од ракета кратког домета. Многи се осмеле да са својих прозора снимају смртоносну игру на ноћном небу која изгледа као ватромет.

Војни стручњаци су убеђени да радикални Хамас ових дана тестира Гвоздену куполу до крајњих граница. У свега пар дана испаљено је око хиљаду пројектила како би чак и тако напредан одбрамбени систем био преоптерећен. Али, поново је већина њих оборена. Све се дешава аутоматски, јер човек је преспор да управља ручно кад крене киша ракета.

Једна батерија чува цео град

Израелске фирме које су развиле систем (Рафаел Адвансед Дефенсе Системс и Израел Аероспаце Индустриес) тврде да Купола зауставља око 90 одсто пројектила, мада има стручњака који ово доводе у питање. Из армије су за агенцију АФП рекли да је до јануара ове године Гвоздена купола оборила најмање 2.400 ракета.

Свака од њих би пала у насељено место. Јер, Купола лансира одбрамбену ракету само када радар и контролни центар – и једно и друго се налази на камионима – прорачунају да ракета иде ка граду или селу. У близини мобилног радара налазе се четири лансирне јединице опремљене са по двадесет ракета домета од четири до седамнаест километара.

Рачуна се да један овакав систем може да заштити површину од 150 квадратних километара, што одговара граду средње величине. Истовремено може да забележи шест непријатељских ракета. Одбрамбени пројектил је јури по небу и експлодира у близини, уништавајући тако и пројектил Хамаса. Тада и даље постоји опасност од крхотина које падају из ваздуха, мада интелигентни пројектили теже да униште ракету ван насељеног места.

У Израелу је укупно десет оваквих система. Неки стручњаци кажу да би боље било да их је тринаест, јер би тако могла да се покрије читав територија. Израел има и друге противваздушне системе („Давидова праћка“, „Стрела“) који, за разлику од Гвоздене куполе, не покривају ракете кратког домета до 70 километара, већ оне средњег и дугог домета.

Осим ограниченог капацитета, постоји још један разлог што Гвоздена купола обара само оне ракете које лете ка насељеним местима или важној инфраструктури – сваки испалена противваздушна ракета наводно кошта око 50.000 долара. Цена једне батерије Куполе је између 40 и 70 милиона долара.

Додуше, Сједињене Државе су стотинама милиона долара помогле развој и одржавање овог оружја. Према неким подацима, САД имају интерес да и саме набаве две батерије.

Није чаробно оружје

Идеја за овакав противракетни систем се први пут појавила средином деведесетих. У то време је на Израел почела да пуца исламистичка паравојска Хезболах, тада стационирана искључиво у Либану. Али концепт Гвоздена купола је стварно покренут тек 2004, када је бригадни генерал Дени Голд преузео вођство војног истраживања и развоја одбране у Израелу. Затим је 2007. стигао налог да се развије одбрамбени штит.

Прва Гвоздена купола постављена је у марту 2011. код града Бершеве, око 40 километара од Појаса Газе. Од тада се живот многих Израелаца променио.

Међутим, чак и Голд који је смислио Куполу, каже да су се многи Израелци опустили и да се превише ослањају на противваздушну одбрану. „Одбрана је комбинација Гвоздене куполе, сирена и опсежних обавештајних операција. Сва три нивоа се узајамно подржавају. Али, људи не би требало да седе код куће и не раде ништа, мислећи да ће одбрамбени штит над главама све без грешке да среди“, рекао је једном Голд.

(Дојче веле)